

Svět audia

Luxman DA-06: USB převodník pro náročné

autor: Petr Štefek (Svět audia) | 21.5.2015

Luxman na našich stránkách poměrně zdomácněl, což je především zásluha skvělého přístupu dovozce, který neváhá podrobit testu jakýkoli produkt z porfotlia Luxman. Dnes přišla řada na USB D/A převodník pod označením DA-06.

Luxman je jednou z nejstarších japonských společností v oblasti elektroniky a její vznik se velmi úzce váže na zavedení veřejného rozhlasu v Japonsku, kde Luxman v roce 1928 uvedl na trh svůj první výrobek v podobě setu rádia s reproduktory. V této době Japonsko rozhodně neplatilo za giganta na poli výroby spotřební elektroniky, která se kupovala především od firem původem z USA nebo Evropy. V současné době Luxman slaví 90 let od svého založení, a ač si prošel několika turbulentními obdobími, tak si zachoval vše podstatné, aby mohl na trh uvádět velmi zajímavé výrobky.

Luxman D-06u - stejné možnosti jako DA-06 + mechanika CD/SACD

Luxman se od svých počátků vydal cestou výroby vlastních elektro součástek a také se etabloval jako dodavatel pro další známé výrobce. Poslední desetiletí je pro Luxman velmi úspěšné a téměř každý výrobek, který na trh vypustil, byl velmi povedený. Primárním trhem pro Luxman stále zůstává Japonsko. Na trhy v Evropě a USA přišel Luxman před zhruba 10 lety a stále se mu nepodařilo na těchto trzích překonat v prodejích svého úhlavního japonského konkurenta Accuphase, ač na domácím japonském trhu je situace zcela opačná.

Primárním cílem firmy byly v minulosti elektronkové zesilovače nejvyšší kvality, což se ostatně podařilo, a připomenout si velmi letmo můžeme např. legendární kombo předzesilovače a koncového zesilovače C-1000/M-2000, pod kterými je podepsán známý britský konstruktér lampových zesilovačů, Tim de Paravicini. Ten již nyní pracuje i přes pokročilý věk pro svou vlastní značku lampových zesilovačů EAR, které pro zajímavost poslouchá třeba ex-brouk Paul McCartney.

Z firmy Luxman se postupem času a také díky různým krizovým situacím v průběhu existence firmy vydělilo několik zásadních konstruktérských legend, jako je již zmiňovaný Tim de Paravicini. Jmenovat můžeme např. konstruktéry jako Taku Hyodo (Leben), Atsushi Miura (Air Tight), Masami Ishiguro (Air Tight) nebo Jiro Kasuga (Accuphase). Všechny tyto značky si našly za léta existence mnoho příznivců a žádná z nich neupadla v zapomnění, což o něčem vypovídá.

Luxman D-08u - nejvyšší model přehrávače CD/SACD s USB D/A převodníkem

V jednom z těchto problémových období došlo ke spojení s dalším japonským elektro gigantem Alpine, který se orientoval téměř výhradně na levnější spotřební elektroniku. Společnost chtěla v rámci akvizice využít renomé Luxmanu k prodeji levných masových výrobků. Tento strategický krok se ovšem ukázal jako velmi kontraproduktivní a za pár let pohřbil prodej Luxmanu v horních patrech audio techniky. Zároveň vyšlo najevo, že v levných přístrojích značka Luxman nemá potřebnou sílu na to, aby mohla konkurovat zaběhnutým mainstreamovým výrobkům značek Yamaha nebo Sony.

Příběh ovšem pokračoval dále, když společnost odkoupil japonský investor a Luxman se opět vrátil ke kořenům. To znamenalo opětovnou produkci high-endových výrobků. Před několika lety přivítal Luxman pod křídly čínský holding IAG (International Audio Group), který má ve svém portfoliu další známé britské značky jako Mission, Wharfedale či Audiolab. Aby značka Luxman neztratila prestiž, výroba s vývojem byla ponechána v japonském městě Yokohama, takže se zesilovače i další přístroje mohou nadále svým Made in Japan hrdě hlásit ke svému původu. Zlí jazykové prorokovali Luxmanu postupný zánik a vyklizení pozic, ale opak se zdá být pravdou.

Provedení převodníku Luxman DA-06 je exemplární, a pokud zrovna nevlastníte komponenty Luxman, tak bude mezi dalšími obyvateli vašeho hifi stolku poněkud razit provedením svého čelního panelu. Luxman mi v tomto ohledu připomíná zašlou slávu Sony před 20 lety, na jehož Espiritovou řadu se vždycky byla radost dívat.

Přednímu panelu dominuje volič digitálního vstupu, který je rovněž z hliníkové slitiny a je po svém obvodu vybaven vroubkováním, takže se s ním opravdu dobře pracuje, i když je jeho chod velmi tuhý. Na výběr je patero digitálních vstupů, mezi nimiž samozřejmě nechybí ani USB s podporou asynchronních přenosů a méně obvyklý AES/EBU. Příjemnou vlastností převodníku je přítomnost koaxiálních SPDIF a TOSLINK optických vstupů, které můžete využít

u přehrávače filmů nebo televizorů, které jsou zpravidla vybaveny optickým digitálním výstupem. Některé konkurenční převodníky mají k dispozici pouze jediný USB vstup, a jsou tak méně univerzálními. Vzpomeňme například na testovaný D/A převodník Ayre QB-9 DSD.

Dalšími ovladači na předním panelu jsou voliče digitálních filtrů. Dva filtry jsou k dispozici pro DSD a tři filtry pro PCM. Rozdíly mezi jednotlivými filtry jsou velice subtilní a v případě DSD jsem nezaznamenal žádný popsatelný rozdíl. V případě PCM se jemně mění frekvenční odezva a dva z vyšších filtrů jemně změní prezenci na středních frekvencích. Důležitým ovladačem je změna fáze na symetrických XLR výstupech, kde japonské přístroje mají „hot“ pin opačně než přístroje evropské.

Displej převodníku ukazuje aktuální samplovací frekvenci a v případě DSD také tuto zkratku v poličku „bitové kvantizace“. Je škoda, že nebylo myšleno na zobrazování bitové hloubky u PCM. Na pravé straně u displeje najdeme nízkozdvihové tlačítko pro několikastupňovou regulaci jasu displeje. Posledním ovládacím prvkem je pak volič zapnutí nebo vypnutí digitálního výstupu převodníku. Přední panel má stejné zpracování jako v případě integrovaných zesilovačů a SACD/CD přehrávačů Luxman a je u něj využito anodizovaného panelu z hliníkové slitiny.

Šasi převodníku je realizováno ze silného ocelového plechu, který tvoří značnou část hmotnosti přístroje. Když už je řeč o hmotnosti, tak Luxman DA-06 váží poctivých 11 kg. Kdo by chtěl vidět exkluzivní provedení kompletně v hliníku podobné vlajkovému přehrávači Luxman D-08u nebo D-06u, tak si bude muset počkat na vyšší řadu převodníku, o které se

neoficiálně již nějakou chvíli hovoří. K provedení lze ovšem říci tolik, že rozhodně bude jedním z nejlépe provedených komponentů v dané cenové relaci.

Vnitřek přístroje ukazuje velkou shodu s přehrávači fyzických nosičů CD/SACD. Samostatně je řešena D/A část převodníku, kde se využívá obvodového řešení převzatého z přehrávače Luxman D-06u. Znamená to, že jsou zde přítomny dva čipy BB/TI PCM1792 v monaurálním režimu. Tyto čipy jsou v přístrojích japonských značek velmi oblíbené z důvodu své hybridní architektury, která dovoluje přehrávat nativně krom PCM také DSD. Modulová D/A část podporuje samplovací frekvenci pro PCM do 384kHz a problémem není ani DSD128 (5,6MHz).

Na palubě jsou také hojně využívané operační zesilovače JRC 5532, které bývají často pod palbou kritik, protože jsou ve srovnání některými operačními zesilovači levnější. V praxi se ovšem ukazuje, že pokud je obvodové řešení navrženo tak, aby efektivně využívalo levnějších operačních, tak nemusí být nikde problém. Super drahé operační zesilovače a nejdražší dostupné kondenzátory v převodnicích některých exotických značek vypadají velmi dobře na fotkách a v marketingových materiálech, ale v praxi se často stává, že extrémně drahá součástková základna není zárukou lepšího zvuku.

Samostatný modul se v případě převodníku stará o šestici digitálních vstupů. Najdeme zde obligátní čip BB TAS3152, který se stará o up-sampling všech příchozích signálů s výjimkou PCM o samplovací frekvenci 384/352,8KHz a DSD. Tyto formáty jsou přehrávány bez dalších úprav a jsou posílány přímo k D/A převodníkům. Jak jsem si při testu ověřil, tak se rozhodně vyplatí laborovat s up-samplingem přímo v počítači, tak aby převodník dostával na vstup již upravený signál a TAS3152 byl vyřazen ze signálové cesty. Rozdíl ovšem není nijak zásadní a leckomu může mírný úbytek „hřejivosti“ chybět.

Asynchronní USB vstup je řešen skrze čip XMOS a funguje výborně. Jediným poměrně kontroverzním řešením je spínání relé při jakékoli změně samplovací frekvence na vstupu. Požádal jsem Luxman, aby toto řešení nějakým způsobem odůvodnil, neboť v některých případech může být poněkud rušivé. Překvapivě dobrá je implementace dalších digitálních vstupů, kde si trůfám tvrdit, že koaxiální digitální vstup při předřazení dobrého konvertoru z USB na SPDIF může svou kvalitou opravdu překvapit. Přijdete ovšem o podporu DSD, což mnoho z nás ani moc bolet nemusí. Velká škoda je, že jsem doposud neměl možnost vyzkoušet kvality digitálního vstupu AES/EBU. Snad se poštěstí při testu Auralic Aries, který již plánuji delší dobu, ale české zastoupení prozatím neexistuje.

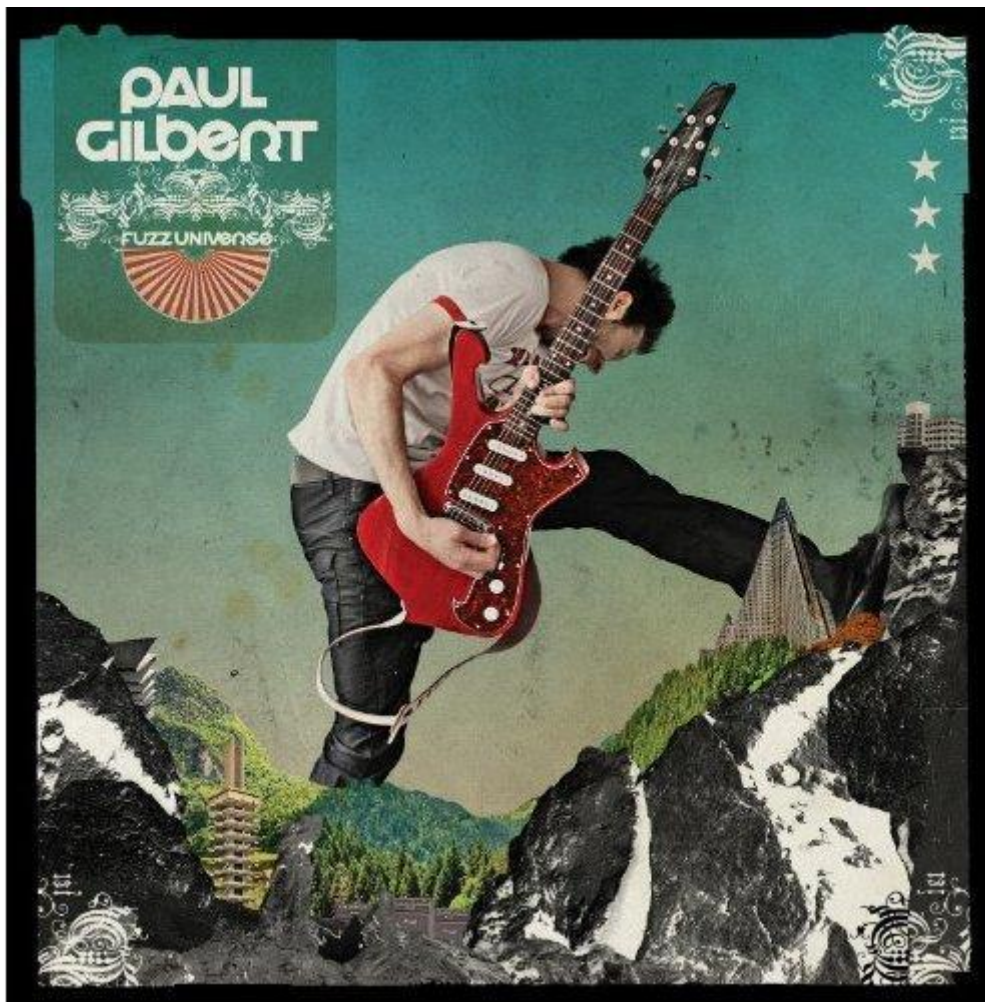
Samotný převodník můžete propojit se zesilovačem pomocí symetrických XLR výstupů, což jednoznačně doporučuji. Nesymetrické RCA výstupy nejsou špatné, ale jejich symetričtí souputníci nabízejí o něco malinko dynamičtější a na obou koncích frekvenčních pásem

čitelnější zvuk. Využít můžete rovněž digitální výstup D/A převodníku, pro který ovšem postrádám větší praktické využití. Převodník má vypínání a zapínání řešené skrze fyzické tlačítko zapnuto a vypnuto. Převodník nelze vypnout nebo zapnout přes dálkový ovladač integrovaného zesilovače nebo předzesilovače Luxman. Zde vidím prostor pro zlepšení, neboť vždy musíte přijít přímo k převodníku a zapnout jej.

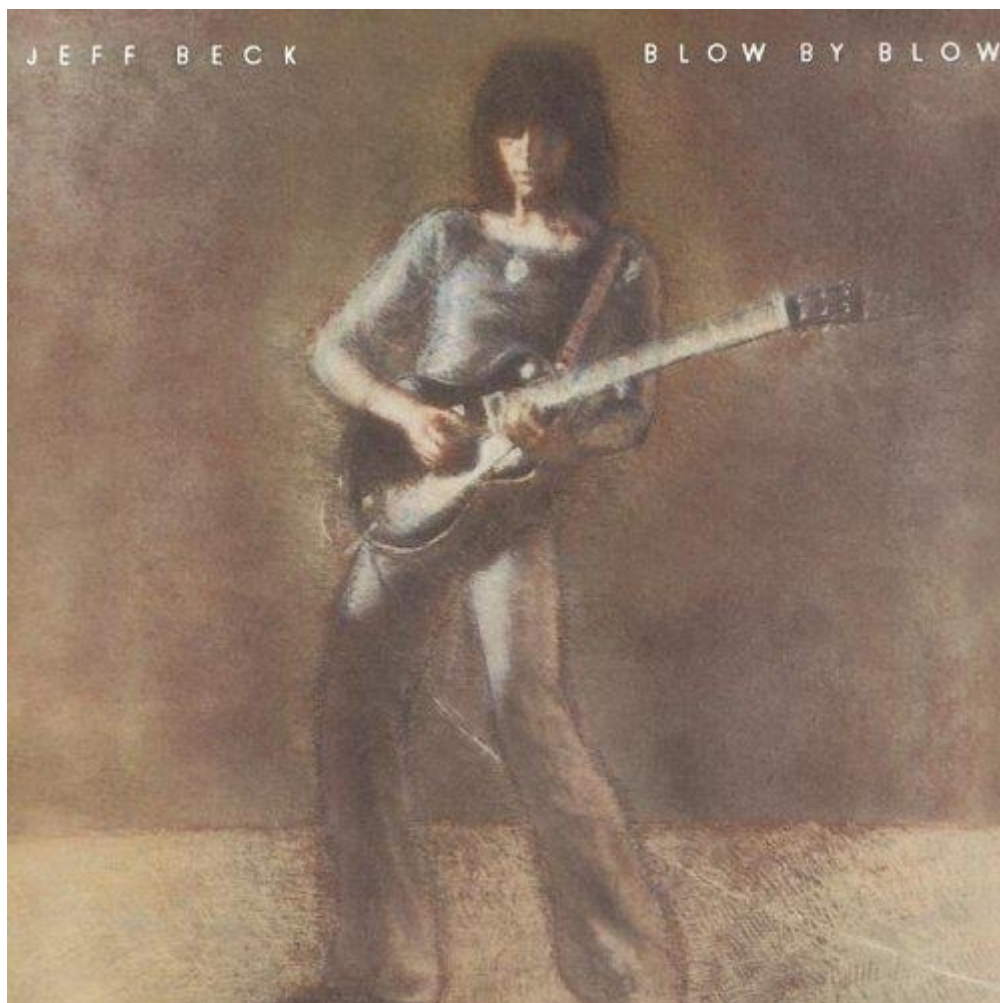

Celkový dojem z používání převodníku je ale jednoznačně kladný a přístroj působí bytelným a hodnotným dojmem. Neodpustím si malý dodatek. Byl jsem překvapen, jaký přínos měla výměna standardních nožiček u převodníku za Finite Elemente Cerbase Slim. Nebyl to rozhodně rozdíl propastný, ale bylo příjemné zjistit, že zvuk převodníku se dá „vylepšit“ takto jednoduše a neinvazivně jen pomocí jednoduché věci. V případě těchto „voodoo“ pomůcek se každý recenzent dostává na poměrně tenký led a může být velmi snadno obviněn z hereze, takže si to necháme na samostatnou recenzi nožiček Finite Elemente.

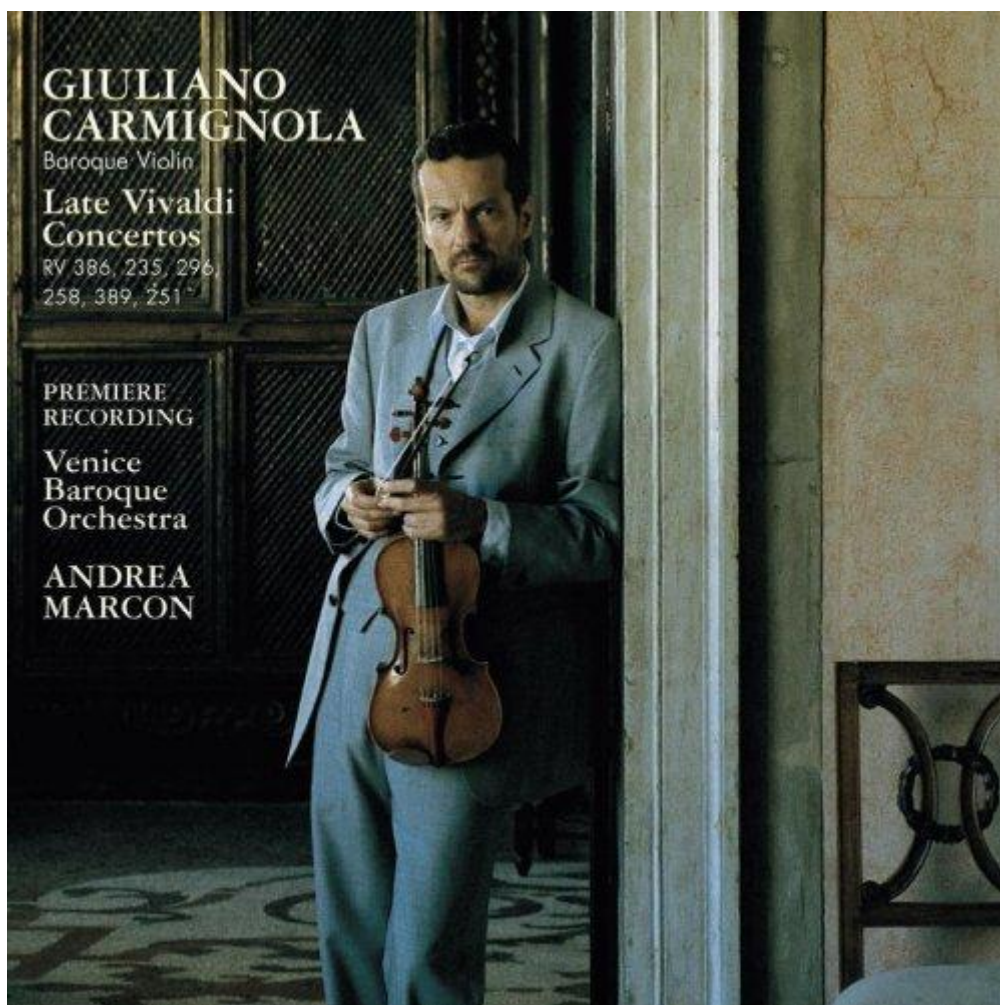
Luxman DA-06 je velmi těžké objektivně posoudit a vynést nad ním finální ortel. Někteří posluchači z něj budou nadšeni a někteří naopak zklamáni. Na následujících řádcích se pokusím vysvětlit, proč tomu tak je. Luxman DA-06 v ničem neslevuje ze zvuku, který znám z velmi povedených přehrávačů Luxman D-05 a D-08. Převodník necílí na ty, kdo si rádi „hrají“ se stříbrnými kotoučky, ale naopak ukazuje své možnosti ve spojení se samostatným „renderem“ nebo počítačem. Převážná část testu se uskutečňovala při využití počítače s nainstalovaným softwarovým přehrávačem audia.

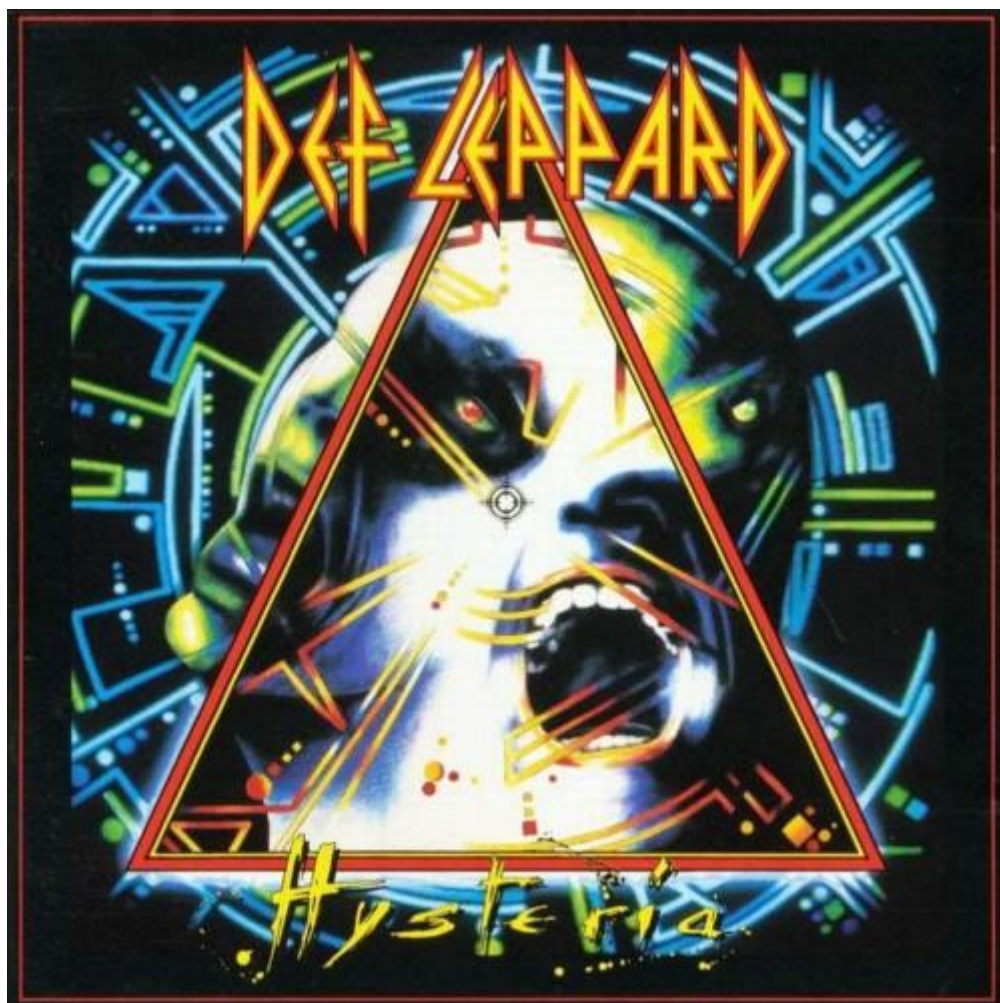
D/A převodník z dílen japonského Luxmanu není určen milovníkům hyper detailního poslechu, kteří zkoumají a analyzují každičkou chybičku nebo zvuk nahrávky. Neznamená to ovšem, že by DA-06 neuměl nahlédnout hluboko do nahrávky. To vsutku umí, ale neruší analytickým pitváním detailů jednotlivé nahrávky a bez problému si na něm můžete pustit i starší nahrávky 70. let nebo jednodušeji řečeno méně povedené záznamy. V tomto ohledu se mi jeví jako naprosto univerzální, ač by na jednu stranu ve srovnání s některými dražšími konkurenty u audiofilských jednoúčelových záznamů zřejmě propadl co do svých analytických schopností, tak na druhou stranu by většinu těchto konkurentů překonal v přehrávání hudby jako takové.

Zajímavou metaforou pro tento případ je srovnání se špičkovým okruhovým speciálem, který v momentě nasazení mimo závodní okruh fatálně selhává, a projížďka na běžné okrese je s ním stejně příjemná jako návštěva zubaře. Luxman zde představuje spíše než závodní speciál luxusní sportovní kupé, se kterým si ten zmiňovaný výlet po běžných okreskách opravdu užijete a zároveň vás při občasném výletu na závodní okruh nezklame svou neschopností v technických pasážích okruhu.

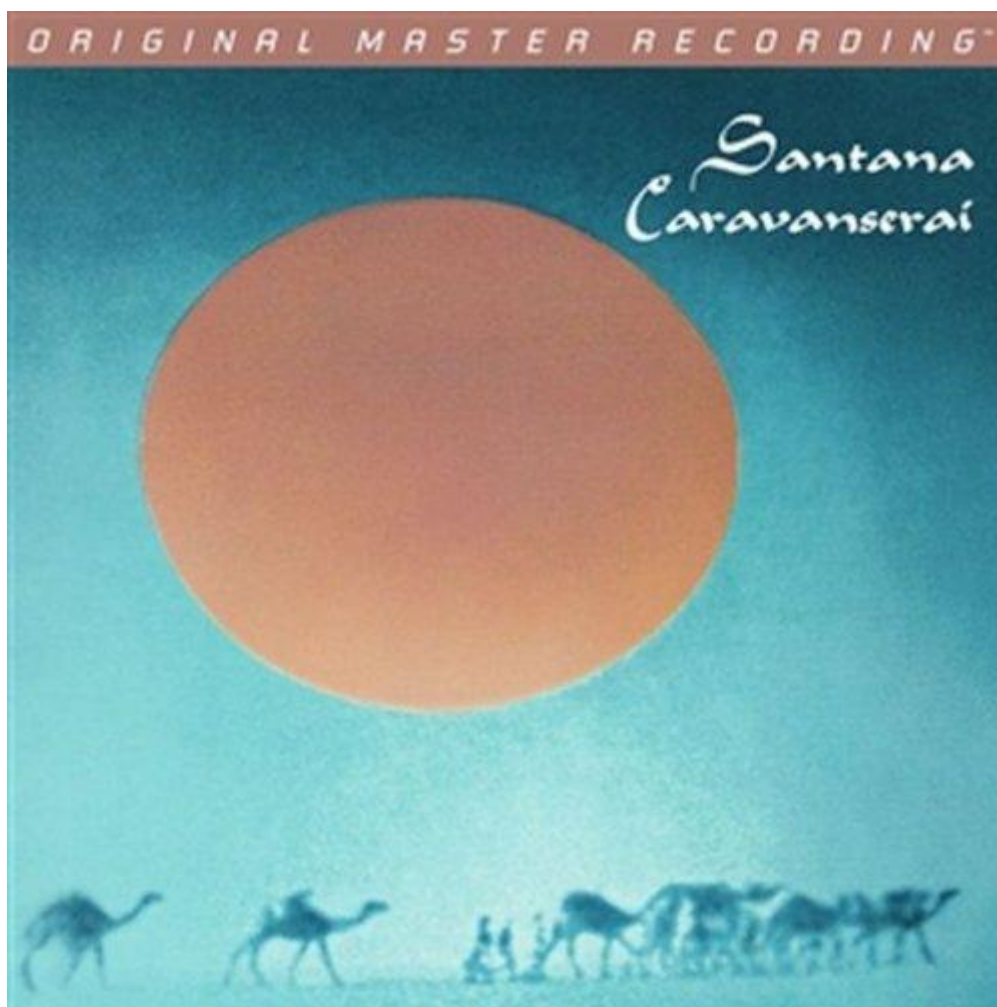
V průběhu týdnů jsem měl možnost otestovat všechny dostupné žánry a musím připustit, že Luxman není zcela nezpochybnitelným univerzálem, který by vyhověl úplně všem. Některé převodníky mají podstatně dominantnější a prokreslenější basovou složku (namátkou mě napadají převodníky Audio Research), což znamená, že některé tvrdší žánry (např. metal) na nich o něco více „žijí“. Luxman DA-06 ale nabízí nečekanou spojitost a organičnost celého projevu, která působí doslova uklidňujícím dojmem. Něco podobného jsem krátce slyšel naposledy u MSB Analog DAC s příplatkovou Power Base, který šel v tomto ohledu ještě o pěkný kousek dále. Zde se ovšem také bavíme o zcela jiných proinvestovaných částkách.

Luxman umí přehrávat skrze asynchronní USB vstup typu B všechny podporované formáty včetně DSD 128 a PCM 384. Takovýchto záznamů je minimum, ale pokud již nějaké ty testovací kousky v DXD (PCM 24-bit/352,8kHz) nebo DSD najdete, pak je jejich podání skutečnou lahůdkou. Snad nebudu označen za heretika high-endového audia, když prohlásím, že podstatně větší vliv má kvalita nahrávky než kvalita samotného D/A převodníku. Luxman DA-06 obsluhuje formát DSD (se všemi jeho chybami) opravdu „par excellence“, což je zásluhou v čase pilované části D/A převodníku, kterou najdeme i v CD/SACD přehrávači Luxman D-06, D-06u.

Pokud máte na disku hodně obrazů SACD disků nebo už rovnou převody těchto ISO do samostatných DSF souborů, tak si můžete začít libovat. Luxman tady ukazuje své umění a není zde tak patrné negativní změkčení nejvyšších frekvencí a ztráta živosti středových frekvencí. Toto je častý jev i u velmi drahých přehrávačů SACD a samostatných D/A převodníků. Výjimky z tohoto pravidla existují a většinou je reprezentují značky japonské

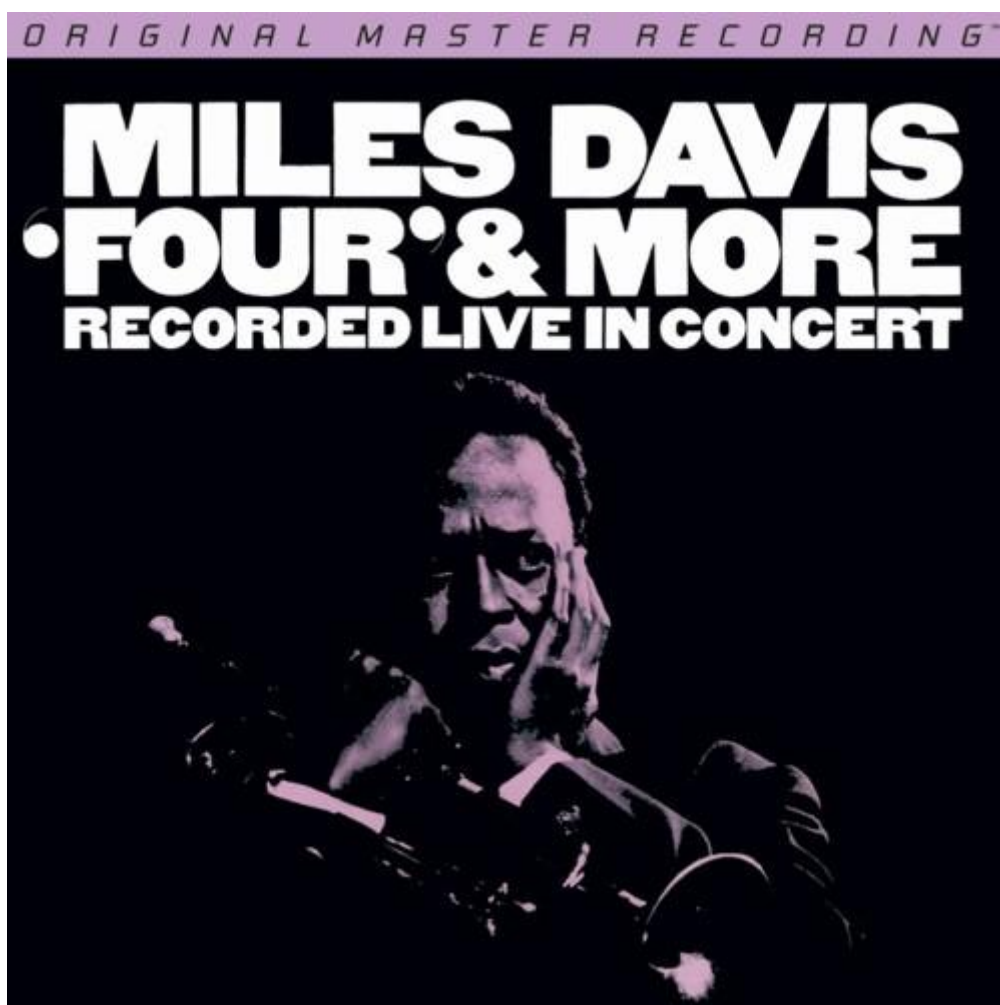
provenience (Accuphase, Esoteric) či velmi známé přehrávače a převodníky Meitner či Playback Design. Luxman rovněž patří do tohoto elitního klubu.

DSD trpí nectnostmi, které jsou pro cvičené ucho slyšitelné a rovněž následně technicky vysvětlitelné. Mezi ně patří například vyšší úroveň šumu na pozadí nahrávek při jejich přehrávání a jen průměrný frekvenční rozsah ve srovnání s PCM. Pokud je nahrávka pořizena a masterována v nativním DSD nebo do DSD převedena z analogových masterů, pak se má smysl s takovou nahrávkou zabývat. Pokud se jedná o převod nahrávky realizované v PCM o nízkém rozlišení, pak to je jenom drahá pastička na důvěřivé audiofilý. Nutno zde podotknout, že podobných „DSD“ SACD souborů je naprostá většina.

Ku prospěchu věci je, že Luxman rozhodně nediskriminuje ani PCM. Testovací záznamy v rozlišení 24/96 a vyšším jsou při přehrávání fantastické. Luxman zde plnou měrou přináší do reprodukce vše, co od hi-res audia očekáváme, což je větší dynamika a rozlišení a zbavení

reprodukce nechtěné digitální stopy. Přesto, že se jedná o hi-res audio formáty, tak uvnitř převodníku se stará BB/TI TAS3152 o další up-sampling na 352,8 kHz respektive 384 kHz. Ze zvědavosti jsem vyzkoušel skrze softwarový přehrávač Signalyst HQ Player nastavit up-sampling vstupního formátu na pevnou hodnotu 384 kHz, a vyřadil jsem tak ze služby zmiňovaný čip BB TAS3152. Výsledek byl subjektivně o něco lepší, ale bylo v něm o něco málo méně z DNA zvuku Luxmanu.

Velkým překvapením pro mě byla kvalita koaxiálního SPDIF vstupu převodníku. Ten s patřičným zdrojem dokázal dnes tolik protěžovanému USB zle zatopit. Ostatní digitální vstupy převodníku nejsou rozhodně jen pro okrasu a jejich implementace je velmi dobrá. Převodník můžete nechat s klidným srdcem obsluhovat všechny zařízení s digitálním výstupem a pouze si vždy zvolit aktuální vstup voličem na předním panelu převodníku. Vřele ovšem doporučuji laborovat s lepšími převodníky USB na SPDIF.

Luxman při přehrávání není z hlediska provozních vlastností bez chyby. Poněkud obtěžující je cvakání relátek při změně samplovací frekvence na vstupu. Pokud přehráváte celá alba nebo máte nastavený implicitně up-sampling pro veškeré přehrávané formáty, tak tento neduh odstraníte. Pokud necháte hrát playlist, kde jsou namíchané skladby v různých formátech, tak se převodník v průběhu změny skladeb ucvaká. Podobné tlumené mechanické cvaknutí ovšem slyšíte z přehrávačů po načtení fyzického nosiče a po ukončení přehrávání, ale zde se vstupní formát nemění.

Luxman DA-06 je skvělý převodník, který pro využití svého potenciálu potřebuje ten správný systém. Není dobré jej kombinovat s již eufonicky „hrajícími“ systémy, ale zkusit jej spíše tam, kde je potřeba „entertainment“ faktor přidat. Vyzkoušeli jsme jej v řetězci Audionet, kde zapadl velmi dobře. Na druhou stranu jeho přidání do odlišného systému postaveného na Sonus Faber Cremona Auditor a Electrocompaniet působilo spíše rozpačitě. Podle mého názoru velmi dobře doplní spíše neutrálnější systém postavený na tranzistorových zesilovačích.

Rovněž je nutné zmínit, že Luxman DA-06 neexceluje ve vydobývání detailů z nahrávek, ale především v rekonstrukci hudby samotné. Převodník dává na první místo vždy hudbu

samotnou. Může to znít jako klišé, ale Luxman DA-06 je určen těm, kteří chtějí poslouchat excelentní hudbu, a nikoli excelentní zvuk. Pro věčné analyzátory audiofilských nahrávek tento převodník není vsutku určený, přestože skrze něj dokážete nahlédnout hluboko do nahrávek a jejich atmosféry. Převodník samotný řadím po bok vynikajících alternativ, jako je například Meitner MA-1 nebo MSB Analog DAC.

Jeho zařazení do systému od začátku provázelo jakési získání klidu a spokojenosti. Jasně víte, že existují převodníky, které vám poskytnou detailnější, přesnější zvuk s širší zvukovou scénou, ale nijak zásadně vás to netrápí. Klíčem k získání stejné spokojenosti bude velmi pravděpodobně dobrá synergie s dalšími komponenty. V případě tohoto testu se osvědčila kombinace s integrovaným zesilovačem Luxman L-590AX, ale převodník si velmi dobře rozuměl také s lampovými zesilovači Audio Research. Luxman nehraje vyloženě teple, jak mají mnozí méně zkušenější posluchači tendenci tento zvuk hodnotit, ale jednoznačně jeho zvuk nese svou specifickou signaturu, která se vám zalíbí nebo také ne. Je to velmi podobné jako v případě konkurenčního Accuphase nebo značky McIntosh.

Převodník má precizní provedení a jeho obsluha je naprosto bezproblémová. Velkou výhodou je v případě Luxmanu počet digitálních vstupů, které vám umožní udělat z převodníku srdce, kde se sbíhají veškeré digitální audio signály z celého řetězce. Převodník nestojí zrovna málo peněz, a tak se jednoznačně vyplatí pořádně si jej poslechnout ve studiu a ještě lépe v domácích podmínkách a garantuji vám, že se vám bude zatraceně těžko vracet, takže si na něj raději před jeho zapůjčením našetřete.

Plusy

- + Lahodný zvuk podobný dobrému analogu**
- + Asynchronní USB a dalších 5 digitálních vstupů včetně AES/EBU**
- + V dané kategorii velmi dobré provedení**
- + Podpora všech formátů (PCM384/DSD128)**

Minusy

- Cvakání relátek při změně smplovací frekvence na vstupu**
- Nemožnost zapnutí převodníku skrze dálkový ovladač**